

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Zvolte položku. bakalářské práce z Historie

Autor: Jakub Třešňák

Název práce a bibliografické údaje: Environmentální dějiny v jihovýchodní Evropě

Autor posudku: Ondřej Vojtěchovský

A) Posouzení obsahu

Definice cílů práce, stanovení výzkumných otázek	velmi dobře
Metodologie práce	velmi dobře
Koncepce a struktura práce	velmi dobře
Práce s prameny	velmi dobře
Schopnost analýzy, interpretace a kritického myšlení	velmi dobře
Invenčnost a původnost	výborně

Pokud je potřeba, zejména v případě hodnocení „neprospěl“ doplňte hodnocení psaným komentářem:

Klikněte sem a zadejte text.

B) Posouzení formálních náležitostí

Seznam pramenů a literatury, práce s literaturou	výborně
Poznámkový aparát	velmi dobře
Formální struktura práce	velmi dobře
Stylistická a jazyková úroveň	dobře
Přílohy (pokud jsou)	Zvolte položku.

Pokud je potřeba, zejména v případě hodnocení „neprospěl“ doplňte hodnocení psaným komentářem:

Klikněte sem a zadejte text.

C) Celkové zhodnocení

1) Celkové shrnutí (povinné, alespoň 500 znaků)

Práce si klade za cíl postihnout stav oboru environmentální dějiny v zemích jihovýchodní Evropy. Student se zabývá definicí pojmů Balkán a Jihovýchodní Evropa a definicí environmentálních dějin. Následně představuje dějiny a stav historiografie v jednotlivých zemích regionu a poté se věnuje stručnému popisu prací, které se buď hlásí k přístupu environmentálních dějin nebo je lze jejich tematikou pod environmentální dějiny zahrnout. Reflektuje nicméně i práce z historické geografie, historické klimatologie a dalších oborů, které sledují působení přírodního prostředí a přírodních jevů na vývoj lidské společnosti. Student v první řadě prokazuje značný přehled v historiografické produkci všech dotčených zemí. Přínosem jeho práce je tak sestavení komentované bibliografie ve sledovaném oboru či oborech. Oceňuji, že již na stupni bakalářského studia byl schopen seznámit se s velkým množstvím literatury v několika jazycích.

Zároveň však dle mého soudu má práce řadu nedostatků. V úvodu dostatečně nevysvětluje smysl prováděného výzkumu. Nestanovuje si žádné badatelské otázky ani výchozí hypotézy. Čtenář se tedy nedozví, jak si přítomnost, nepřítomnost či slabé nebo naopak silné zastoupení environmentálních dějin v jednotlivých státech vysvětlit. Má svědčit o míře metodologické a intelektuální vyspělosti tamního odborného prostředí? Nebo snad z něho lze odvodit míru zájmu veřejnosti o ochranu životního prostředí? Není mi tedy jasné, co chtěl autor vlastně sledovat.

Autorovi se podařilo shromáždit určité množství prací s tematikou působení člověka na přírodu a opačně. Hlubším rozbořením těchto děl se však nezabývá a končí zpravidla u dosti povrchního popisu. Ostatně, jak autor sám přiznává, ne všechna díla, skutečně prostudoval. V několika případech dokonce na základě nepřesného čtení názvu citované práce její obsah dezinterpretuje. Práci slovinské historičky Darji Mihelič *Bamberski gozdni red za Kanalsko dolino in Koroško iz 1584* (Bamberský lesní řád pro Kanalskou dolinu a Korutany z roku 1584) autor nazývá „pojednáním [...] o legislativní úpravě využívání Bamberského lesa z roku 1584“. Ve velkém množství jednovětvých, málo říkajících popisů různých studií a monografií se čtenář ztrácí. K orientaci ostatně nepřispívá ani nevhodně zvolený způsob citací

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

podle Chicago style. Bibliografické odkazy v poznámkách pod čarou, jak je v české historické vědě běžné, by byly mnohem přehlednější.

Autor se dopouští řady nepřesností v terminologii. Nesoustavně a nepřesně používá a vzájemně zaměňuje pojmy státní socialismus, komunismus či totalita. S tím jsou spojeny i interpretační problémy a faktografické chyby. Jugoslávii, která představovala jádro studovaného regionu, nesprávně zařazuje do kontextu zemí východního bloku či zemí „za železnou oponou“. Autor také tvrdí, že období „státního socialismu“ nebo dokonce „totality“ se neblaze podepsalo na stavu životního prostředí, extenzivním využívání přírodních zdrojů a na rozsáhlé devastaci přírody a krajiny. Tuto samotnou skutečnost jistě nelze zpochybnit. Nicméně hovořit o všech socialistických zemích jako jedné skupině není správné. Nejsm si také jist, jestli je oprávněné vyčleňovat podle geopolitického klíče ze zemí uplatňující bezohledný přístup k přírodě nesocialistické Řecko. Autor přinejmenším pro tento svůj přístup neuvádí žádné relevantní argumenty.

Na str. 39 autor nesprávně uvádí, že se historik Bertoša „na pohraničí díval optikou transhumace“, aniž by vysvětlil, co pojem transhumace znamená. Nejedná se totiž o transhumaci, nýbrž transhumanci, která označuje kočovný způsob života spojený s přesunem pasteveckých populací mezi letní a zimní pastvou.

Autor správně konstatuje, že předchůdcem environmentálních dějin, které vycházejí v západní a střední Evropě často z prostředí environmentálních hnutí, je v Jihovýchodní Evropě historická geografie, která má v tomto regionu tradici sahající až na konec 19. století.

Poněkud překvapivě však nikde nezmiňuje nestora sociální geografie Jovana Cvijiće, jehož známá typologie kulturních krajín a s nimi spojených kulturně antropologických typů se notoricky zmiňuje snad v každé syntéze dějin Balkánu. S ohledem na tuto skutečnost mi pak není jasné, odkud sám autor bere poněkud chaotický výčet znaků typických pro balkánský region, zda jej přebírá od jiného autora, nebo se snad jedná o jeho vlastní schéma.

V některých bodech totiž cituje práci Danalda Hughese *The Mediterranean. An Environmental History*, v jiných však nikoliv.

Domnívám se, že v tak širokém záběru, který mimo jiné předpokládal dobrou znalost několika národních historiografií, nebylo možné, aby se autor nedopouštěl nepřesných a mylných tvrzení. Taková tvrzení totiž více než ze skutečného poznání stavu historické vědy v uvedených zemích vychází z autorových předsudků. Některé příliš jednoznačné závěry

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

podle mě autor také činí na základě jen dílčí znalosti. Nezdá se mi proto například přesvědčivé, že by se dějinami měst dominantně zabývali jen historici v Chorvatsku. Uvedené příklady ze Srbska jsou vybrány, zdá se, namátkou. Rozhodně se nelze ztotožnit s tím, že by dějiny měst Aleksinac a Rudnik byly jedinými příklady urbánních dějin v srbské historiografii, jak vyznívá z autorovy formulace.

V případě sledování prací k dějinám jednotlivých „environmentálních prvků“ jako jsou řeky, lesy, ale i hranice nebo města, nerozumím kritériu výběru, jaký typ prací vzhledem k jejich metodologii autor do své analýzy začleňuje. Podobně jako u měst i u hranic je výběr citovaných prací více než náhodný. Toto téma není jistě přítomno jen v chorvatské historiografii, různými typy „krajín“ (čili hraničních území) na Balkáně se zabývají i historici v dalších zemích. Výrazně je toto téma zastoupeno třeba ve slovinské historiografii v případě zájmu o hranici s Itálií nebo s Chorvatskem (např. práce Marka Zajce).

Domnívám se, že zvolené téma bylo pro úroveň bakalářské práce velmi náročným úkolem. Napsat tak rozsáhlý, byť tematicky dílčí přehled zahrnující několik jazykových oblastí, by bylo výzvou i pro mnohem zkušenějšího autora. Téma totiž předpokládalo dobrou orientaci jak v jednotlivých národních historiografiích, tak obecných historiografických trendech. Uvážím-li tyto okolnosti, musím hodnotit studentův výkon veskrze pozitivně.

2) Případně navrhovaná témata či otázky k obhajobě

Klikněte sem a zadejte text.

3) Závěrečné doporučení

Práci **doporučuji** k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou **velmi dobře**

V Praze, dne 1. 6. 2022

Podpis PhDr. Ondřej Vojtěchovský, Ph.D.